

производителността от наличието или липсата изобщо на фактора. Различно от това е положението, когато признакът е количествен. В такъв случай съотношението е количествено, т. е. на определен размер, респ. определена сила на действие на фактора, отговаря съответно ниво на производителността на труда. За статистическия анализ това количествено измерение на зависимостта е в много отношения основното и специфичното. От значение е да може качественият признак да бъде представен във формата на количествено изразяване на някой или някои от елементите на фактора (например агротехниката — чрез плътността на механизацията или броя на окопаванията и др. такива), чрез оценки в балове и пр.

Връзката между фактора и нивото на производителността на труда може да бъде повече или по-малко пряка или само косвена. В този последния случай факторът може да се явява и само като най-общо условие, например: размерът на стопанството по стопанисвана площ, по основни средства и друга техническа въоръженост на труда, система на сеитбообращенията, многоотрасловост на производството или структура на посевната площ, социална система. Това косвено действие може да бъде най-добре изразено, като между фактора с косвено действие и нивото на производителността на труда се поставят и фактори с по-пряко действие, но проявяващи се въз основа на фактора-условие (степен на механизацията, сорт и чистота на семето, вид на обработката на почвата и др.).

В зависимост от вида, в който са дадени данните за фактора и тия за нивото на производителността на труда, връзката може да бъде изразявана само общо или повече диференцирано. Твърде общо и почти нищо не казващо е съпоставянето на един фактор само с едно състояние на производителността на труда. Във всички случаи, за да има място за сравняване и преценка, необходимо е признакът на фактора да бъде даден поне в две значения и тези две значения да са свързани със съответно различно ниво на производителността на труда. Основното и най-желателното е съпоставянето на редове от значения на признака на фактора с редове на нивото на производителността на труда. Главното тук, както и общо в статистиката, е правилната групировка, която в основи се прави по различните значения на признака на фактора. Особено значение имат тук вариационните групировки и вариационните редове. Диференцираността може да се прояви също и с оглед на елементите на производителността на труда с отделно посочване на обема на извършената работа и получената продукция по отделни култури с посочване на измененията в разхода на труд при тия отделни работи (пример виж у Н. С. Немчинов, Селскохазяйствена статистика, стр. 183—4 и Пр. Киранов, Селскостопанска статистика, стр. 498).

В много случаи величините се дават в основното им абсолютно значение или като средни величини. По-добре сравними са обаче относителните величини, когато са изчислени на обща основа.

Основна форма на съпоставянето е съпоставянето на редове, изразяващи изменението на равнища на производителността на труда съответно с изменящото се значение на факториалния признак, при което, за по-голяма яснота и прегледност, редът със значения на факториалния